

УДК 37.378.004

КУЧАЙ Олександр Володимирович

доктор педагогічних наук,

доцент кафедри педагогіки,

Національний університет біоресурсів

і природокористування України

e-mail: kuchay@ukr.net

KUNIKOWSKI Stanislaw

Profesor,

Rector of Cuiavian University in Włocławek, Poland.

e-mail: biurorektora@ksw.wloclawek.pl

ПІДГОТОВКА ФАХІВЦІВ У ВНЗ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Постановка та обґрунтування актуальності проблеми. Дистанційне навчання у світовій практиці одна з усталених форм навчання. Воно затребуване суспільством, користується популярністю. Дистанційне навчання – найбільш демократична форма навчання, що дозволяє отримати освіту широким верствам суспільства. Методи дистанційного навчання застосовуються у ВНЗ, в шкільній освіті, системі підвищення кваліфікації вчителів, в системі підготовки управлінських кадрів.

Перспективу і вдосконалення системи дистанційного навчання в Україні складає впровадження в освітній процес комп'ютерної і аудіо-візуальної техніки. В даний час проблему дистанційної освіти розробляють практично всі вузи на території України.

У перспективі електронна освіта зробить навчання не нудним і ретельно розпланованим зобов'язанням, а захоплюючим пізнавальним процесом, у формуванні якого студент сам бере участь. Вчитися скрізь, завжди і все життя із задоволенням – приблизно таке гасло ідеї дистанційної освіти.

Наскільки ясно і адекватно ми зможемо визначити і реалізувати нову технологію навчання і його дистанційні форми, що поліпшують якість і збільшують масовість освіти, настільки продуктивно вітчизняна школа освіти виконає це історичне замовлення – створення в нашій країні нового громадянського суспільства [1].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемами дистанційного навчання займалися такі визначні науковці (В. Биков, Ю. Дорошенко, М. Жалдак (Р. Гуревич, П. Дмитренко, Ю. Пасічник та ін (Г. Балл, В. Кухаренко, О. Рибалко та ін.)

Метою статті є розглянути теоретичні основи підготовки фахівців у ВНЗ в умовах дистанційного навчання

Виклад основного матеріалу дослідження. Одним з пріоритетних

напрямів програми модернізації загальноосвітньої і вищої школи визнано дистанційне навчання. В сучасних умовах існує потреба отримання вищої освіти дистанційно, що викликано необхідністю навчатися без відриву від виробництва, отримання освіти людьми з обмеженими можливостями та тими, що перебувають за кордоном або у місцях позбавлення волі. Таку можливість надає дистанційне навчання, яке здійснюється завдяки інформаційно-освітнім технологіям і системам комунікації.

Дистанційна форма навчання має ряд беззаперечних переваг. Зокрема, здобувач вищої освіти може навчатися у зручний для нього час, звичному оточення та у відносно автономному темпі. Варто врахувати також і нижчу вартість такого навчання, оскільки відпадає потреба оренди приміщень, оплаті значної кількості персоналу та економію часу [2].

Методична основа для роботи за дистанційною формою навчання вимагає максимального залучення студентів до активного навчання, що підвищує їхню мотивацію до здійснення професійної підготовки засобами дистанційного навчання; швидкості зворотного зв'язку, постійної присутності викладача, систематичних консультацій, створення спеціального форуму для спілкування між викладачем та студентами; великої взаємодії між студентами та студентами і викладачем, що сприяє задоволенню студентів від навчання.

Інтенсивне використання інформаційно-комунікативних технологій в житті сучасного суспільства призвело до переосмислення змісту освіти та професійної підготовки майбутніх фахівців: головну роль відіграє не стільки сама інформація, скільки вміння працювати з нею, критично осмислювати та продукувати нові знання; головним стає не кількість інформації, а її якість; інформація потрібна для подальшого практичного застосування та перетворення у знання, а вміння працювати з інформацією стає однією

з важливих компетенцій сучасного фахівця в новій трансформації суспільства: від інформаційного до суспільства знань. В даному контексті однією з головних форм підготовки стає дистанційне навчання, яке здатне відповісти на виклики суспільства [3].

Звичайно, основна увага буде приділятися забезпеченню якості навчання за новою системою й підтримці іміджу ДО на світовому рівні. Для цього ЦДН планує дотримуватися міжнародних стандартів у галузі ДН, єдиних концептуальних підходів при створенні дистанційних курсів, які базуються на принципах ситуативної педагогіки; використовувати кращий світовий досвід викладання за допомогою телекомунікаційної мережі, забезпечувати достатній рівень методичного, дидактичного забезпечення ДО за різними фахами, напрямками та рівнями підготовки; підтримувати на необхідному рівні технічне і програмне забезпечення системи, сприяти підготовці методичних посібників та електронних підручників з основних дисциплін, створювати електронні бібліотеки навчальних дистанційних курсів, відкрити віртуальну лабораторію для розробки мультимедійних і програмних засобів ДН, створити систему сертифікації навчальних дистанційних курсів [4].

Відмінність дистанційного навчання від традиційного зрозуміла, якщо розглянути їх з погляду форм взаємодії викладача і студента. В основу традиційної моделі навчання покладено читання лекцій, проведення семінарських, лабораторних та різних ігрових видів занять, організація самостійної роботи студентів тощо. База навчання – книга і викладач, як інтерпретатор знання. Дистанційне ж навчання орієнтоване на впровадження в навчальний процес принципово відмінних моделей навчання, що передбачають проведення конференцій, проектні роботи, тренінги та інші види діяльності з комп'ютерними та нетрадиційними технологіями.

Суттєво змінюється в цьому навчальному процесі і роль викладача. На нього покладаються такі функції, як координування пізнавального процесу, коригування курсу, що вивчається, консультування слухачів під час впорядкування індивідуального навчального плану, керування їхніми навчальними проектами тощо. Він допомагає студентам у їхньому професійному самовизначенні. Якщо розглянути особливості дистанційної освіти з погляду комунікацій між викладачем і студентом, то можна визначити такі її характерні риси: самоосвіта як основа

дистанційного навчання, що передбачає само мотивацію студента щодо власного навчання, а також певний рівень самоорганізації особистості; спілкування викладача і слухача за принципом «один до одного», що відповідає за формою і змістом індивідуальній консультації; спілкування і взаємодія «один до одного» не виключає взаємодії «одного до багатьох», оскільки викладач, відповідно до заздалегідь складеного графіка, працює відразу з безліччю студентів. Така форма взаємодії нагадує традиційне навчання в аудиторіях; взаємодія «багатьох до багатьох» означає, що можливе одночасне спілкування безлічі студентів, які обмінюються між собою досвідом і враженнями.

Виходячи з цього, дистанційне навчання має низку переваг у порівнянні з традиційним навчанням: передові освітні технології, доступність джерел інформації, індивідуалізація навчання, зручна система консультування, демократичні стосунки між студентом і викладачем, зручний графік та місце роботи.

Впровадження дистанційних технологій у навчальний процес спрямоване на глибше розуміння навчального матеріалу; формування таких компетенцій як: комунікативні (безпосереднє спілкування за допомогою засобів мережі), інформаційні (пошук інформації з різних джерел та можливість її критичного осмислення), самоосвіти (вміння навчатись самостійно). Як показує практика, якщо студент не навчиться самостійно приймати рішення, визначати зміст своєї навчальної діяльності та знаходити засоби її реалізації, він не зможе якісно оволодіти тією чи іншою дисципліною. Окрім того, дистанційне навчання виконує й виховну функцію – сприяє формуванню провідних якостей особистості: активність, самостійність, самовдосконалення, творчість [5].

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Ефективність педагогічного супроводу в процесі дистанційного навчання досягається наступними умовами: наявністю у студентів комп'ютерної грамотності, обліку психологічних закономірностей сприйняття, пам'яті, уваги та вікових особливостей студентів, їх індивідуальних та особистісних особливостей, створення психологічного комфорту, що включає в себе здатність викладача до діалогу засобами інформаційних технологій, знайти індивідуальний підхід до студентів, здійснення особливим чином організованого самоконтролю студентів та систематичного

контролю педагога за узагальненням знань, передбаченого при розробці відповідних навчальних програм, володіння студентами навичками самостійної роботи, забезпечення ефективного взаємодії всіх компонентів системи дистанційного навчання.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Глуховська Н. А. Проблеми і перспективи дистанційного навчання в системі підготовки майбутніх фахівців в умовах євроінтеграції \ Актуальні проблеми педагогіки, психології та професійної освіти. – 2016. – №2. – С. 67–71.
2. Власенко І. Г. Впровадження дистанційного навчання – вимога сучасності \ Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія: матеріали міжвузівського Вебінару (м. Вінниця, 31 березня 2017 р.) / відп.ред. Л. Б. Ліщинська. – Вінниця: ВТЕІ КНТЕУ, 2017. – С. 12–14.
3. Мурасова Г. Є. Особливості професійної підготовки майбутніх фахівців в умовах дистанційного навчання – Електронний ресурс. – [Режим доступу] http://www.confcontact.com/2012_10_04/pe2_murasova.htm
4. Красильникова Г., Мазур М., Гладкий Я. Дистанційне навчання в системі професійної підготовки фахівців у технологічному університеті \ Педагогіка і психологія професійної освіти. – 2002. – №4 – Електронний ресурс. – [Режим доступу] http://lib.khnu.km.ua/dysk/2002/Pelag_psixol_2002_4_144-148.htm
5. Даценко Г. В., Сузанська З. В. Дистанційне навчання як засіб стимулювання самоосвіти \ Дистанційне навчання як сучасна освітня технологія: матеріали міжвузівського вебінару (м. Вінниця, 31 березня 2017 р.) / відп. ред. Л. Б. Ліщинська. – Вінниця: ВТЕІ КНТЕУ, 2017. – С. 17–20.

REFERENCES

1. Hlukhovska, N. A. (2016). *Problemy i perspektivy dystantsiynoho navchannya v systemi pidhotovky maybutnikh fakhivtsiv v umovakh yevrointehratsiyi*. [Problems and prospects of distance learning in the system of preparation of future specialists in the conditions of European integration]. Kyiv.
2. Vlasenko, I. H. (2017). *Vprovadzhennya dystantsiynoho navchannya – vymoha suchasnosti*. [Problems and prospects of distance learning in the

system of preparation of future specialists in the conditions of European integration]. Vinnytsya.

3. Murasova, H. YE. (2012). *Osoblyvosti profesiyanoi pidhotovky maybutnikh fakhivtsiv v umovakh dystantsiynoho navchannya*. [Features of professional training of future specialists in the conditions of distance learning] – Elektronnyy resurs. – [Rezhym dostupu] http://www.confcontact.com/2012_10_04/pe2_murasova.htm
4. Krasylnykova, H., Mazur, M., Hladkyy, Y. A. (2002). *Dystantsiynе navchannya v systemi profesiyanoi pidhotovky fakhivtsiv u tekhnolohichnomu universyteti*. [Distance education in the system of professional training of specialists at the technological university] \ Pedagogika i psykholohiya profesiyanoi osvity. №4 – Elektronnyy resurs. – [Rezhym dostupu] http://lib.khnu.km.ua/dysk/2002/Pelag_psixol_2002_4_144-148.htm
5. Datsenko, H. V., Suzanska, Z. V. (2017). *Dystantsiynе navchannya yak zasib stymulyuvannya samoosvity*. [Distance learning as a means of stimulating self-education]. Vinnytsya.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

КУЧАЙ Олександр Володимирович – доктор педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки Національного університету біоресурсів і природокористування України.
Наукові інтереси: підготовка фахівців в умовах дистанційного навчання.
КУНИКОВСКИ Станіслав – доктор habілітований, професор, ректор Куявської вищої школи у Влоцлавку, Польща.
Наукові інтереси: підготовка фахівців в умовах дистанційного навчання.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

KUCHAI Oleksandr Volodymyrovych – Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Pedagogy National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine.
Circle of scientific interests: training of specialists in the conditions of distance learning.
KUNIKOWSKI Stanislaw – Profesor, Rector of Cuiavian University in Włocławek, Poland.
Circle of scientific interests: training of specialists in the conditions of distance learning.

Дата надходження рукопису 12. 02. 2018 р.
 Рецензент – д.п.н. професор В. В. Радул